

נצח ישראל- פרק ט"ו / מקורות נוספים

1. מסילת ישרים (פרק א')

כללו של דבר, האדם לא נברא בעבור מצבו בעולם הזה אלא בעבור מצבו בעולם הבא, אלא שמצבו בעולם הזה הוא אמצעי למצבו בעולם הבא שהוא תכליתו. על כן תמצא מאמרי חכמינו זכרונם לברכה רבים כולם בסגנון אחד מדמים העולם הזה למקום וזמן ההכנה, והעולם הבא למקום המנוחה ואכילת המוכן כבר, והוא מה שאמרו, העולם הזה דומה לפרוודור (אבות ד, טז), כמו שאמרו זכרונם לברכה: היום לעשותם ומחר לקבל שכרם (עירובין כב, א). מי שטרם בערב שבת, יאכל בשבת (עבודה זרה ג, א). העולם הזה דומה ליבשה, והעולם הבא לים וכו' (קהלת רבה א, טו). וכאלה רבים על זה הדרך.

תראה באמת שכבר לא יוכל שום בעל שכל להאמין שתכלית בריאת האדם הוא למצבו בעולם הזה, כי מה הם חיי האדם בעולם הזה, או מי הוא ששמה ושלוו ממש בעולם הזה. ימי שנתינו בהם שבעים שנה ואם בנבורות שמונים שנה ורבהם עמל ואון, (תהלים צ, י), בכמה מיני צער וחולאים ומכאובים וטרדות, ואחר כל זאת, המוות. אחד מני אלף לא ימצא שירבה העולם לו הנאות ושלוה אמיתית. וגם הוא, אילו יגיע למאה שנה כבר עבר ובטל מן העולם.

ולא עוד אלא שאם תכלית בריאת האדם היה לצורך העולם הזה, לא היה צריך מפני זה שתנופח בו נשמה כל כך חשובה ועליונה שתהיה גדולה יותר מן המלאכים עצמם, כל שכן שהיא אינה מוצאה שום נחת רוח בכל עינוגי זה העולם. והוא מה שלמדנו זכרונם לברכה במדרש קהלת, זו לשונם (קהלת רבה ו, ו) וגם הנפש לא תמלא, משל למה הדבר דומה, לעירוני שנשא בת מלך, אם יביא לה כל מה שבעולם, אינם חשובים לה כלום, שהיא בת מלך כך הנפש, אילו הבאת לה כל מעדני עולם, אינם כלום לה, למה שהיא מן העליונים.

2. שמונה קבצים (א', רח"צ)

בעולם פועלים ההתפתחות האיטית והדילוגים הפתאומיים. ישנם בעלי נשמות כאלה שהצד של הדליגה מתגבר בהם על צד ההתפתחות ההדרגית. וזהו האופי הישראלי, הם מושפעים מרעיון התשובה הרבה, ושואפים לדברים רמי ערך, שאין הסביבה ותנאי החיים מסכימים על זה, ומכל מקום חפצם העז הוא הכח הגלגלי, הנושא עליו את כל הרכוש היותר טוב שבחיים.

3. שם (קובץ ב', כ"ז)

אורן של ישראל מראה, איך השאיפות שהן ממעל לכל העולם כולו, דווקא הן מחיות הן ומאשרות את העולם. לא רק בשביל הנצח הנצח נדרש, כי אם גם בשביל השעה. והשעה חשובה היא בשביל שהיא אחת מגילויי הנצח, העולם חשוב הוא, מפני שהוא צורה אחת מהצורות שאין להן סוף, שאור ההויה האלוקית מתגלה על ידן.

4. שם (קובץ ד', פ"ו)

שוכחים הם המתחכמים את החכמה היותר פשוטה - ועם זה גם יותר עליונה וכללית - שמה שאי אפשר מבלעדו לחיות, שהוא אידיאל עליון, צריך להימצא אצל כל יחיד ואצל כל ציבור, וממילא אצל כל העולם ואצל כל עולמים. והאידיאל היותר כללי, צריך הוא שהוא יהיה המעיין המשקה, שממנו ישטפו הנחלים הפרטיים של כל האידיאלים, שסוף כל סוף יגלה עליהם מהודו הכללי. ואם קטני קומה אנחנו, אם גמדתנו הרוחנית לא תוכל להתרומם עד כדי שאיפה ענקית זו, זהו רק מצד מעשנו ושכלנו הפרטיים, אבל בנים אנו לעם גדול, לעם חכם ונבון וגוי קדוש, אשר נוקר מראש צורים של נושאי האידיאליות העליונה בכל עוזו הויתם. ואחר גדלנו הטבעי, לא נהיה עוד גמדים טבעיים ודפוקים אנו להיות פונים למעלה.